

ПЕРЕТВОРЕННЯ ТЕРИТОРІЙ, ПОШКОДЖЕНИХ ПІД ЧАС СТИХІЙНОГО ЛИХА, НА РЕКРЕАЦІЙНІ ЗОНИ МІСТ

А. Бурчак, Т. Сукач, студенти 4 курсу ФАБД,

Г. М. Агєєва, к. т. н., с. н. с., завідувачка кафедри містобудування

Національний авіаційний університет, Київ, Україна

Актуальність проблеми. Для відпочинку мешканців міст активно використовують ландшафтні та рекреаційні території в межах, навколо та поза межами населених пунктів. Низка з них є складовою структурних територіальних елементів екологічної мережі (території та об'єкти природно-заповідного фонду, курортні, рекреаційні, водні та водозахисні території та ін.) та потребує особливих умов використання та захисту [1].

Для поширення розмірів зон організованого відпочинку та озеленення можна розглянути території зі складним природним рельєфом (наприклад, яри) та такі, що пошкоджені під час стихійного лиха. Насамперед, ці території малопридатні для будівництва житла, потребують проведення значних за обсягами робіт із інженерної підготовки та захисту, зокрема, впровадження протиерозійних заходів, та благоустрою [2].

Мета доповіді – оприлюднити результати досліджень світового досвіду перетворення територій, пошкоджених під час природних та техногенних катастроф, на рекреаційні зони та зони дозвілля і розваг.

Результати дослідження. За офіційними даними ураженість території України ярами складає 0,234%, тобто понад 500 тисяч ярів займає площу понад 141,2 тис. га. Яри специфічних типів, розташовані в Українських Карпатах та Кримських горах, є осередком не лише лінійної ерозії, а й сельових, опливних, осипних та зсувних процесів [3, 4]. Повені на Закарпатті – це справжнє стихійне лихо, що трапляється через інтенсивні опади у вигляді безперервного сильного дощу і снігу і, як результат, призводить до різкого підняття рівня води в річках та пошкодження житлової забудови в прибережних зонах; обводненню ярів та розвитку процесів лінійної ерозії. Для Києва показник ураженості території ярами складає 0,120% (0,1 тис. га). Ущільненість міської забудови призводить до того, що саме територія ярів розглядається як резерв для житлової забудови (зокрема, Протасів Яр – гірськолижна спортивна зона міста, яку планують доповнити житловою забудовою; у Воскресенському Яру також планується будівництво елітного офісно-житлового комплексу). Існують яри, пов'язані з трагічними вехами історії міста, наприклад, на території одно з них розташований «Національний історико-меморіальний заповідник «Бабин Яр». З Бабиним Яром пов'язана й техногенна катастрофа, що сталася 13 березня 1961 року, коли потужний селевий потік із Бабиного яру крізь прорвану дамбу затопив понад 30 га Куренівки й призвів до численних жертв (за офіційними даними загинув 147 чоловік, за неофіційними - 1,5-2 тис. чоловік).

Іспанія має досвід кардинального вирішення проблем боротьби з наслідками стихійного лиха в межах населених пунктів. У 1957 році «Великий валенсійський повінь» затопив частину Валенсії (Іспанія), у воді опинилися підвали і перші поверхи будівель, 100 чоловік загинули. Для виникнення повторення трагедії було прийняте рішення переведення вод р.Турії в штучне русло протяжністю 12 км, побудоване на південній околиці міста. Старе русло повинно було отримати нову функцію швидкісної магістралі для розвантаження міської транспортної системи. Але громадськість міста запропонувала інше рішення, яке й було реалізовано – русло річки перетворили на рекреаційну зону. За проектом архітектора Рікардо Бофільла на території площею 110 га впродовж 1981-1986 років був створений «Jardín del Turia» (Турійський сад), до складу якого вийшли зони для відпочинку, ігор та занять спортом, сосновий ліс, 18 старовинних мостів, штучні озера, тропічні сади, зоопарк і шедеври ландшафтного дизайну і архітектури – «Місто мистецтва і наук», мости архітектора Сантьяго Калатрави.

Зараз це – унікальний за ландшафтным вирішенням міський парк (15 тис. дерев) протяжністю понад 9 км. Своєрідна Мекка для туристів зі всього світу (понад 3 млн. відвідувачів за рік).

Висновки.

1. Відпочинок, дозвілля, розваги, як і праця, є невід'ємними складовими життєдіяльності людини. Розважаючись, людина чи група людей задовольняють свої духовні потреби, оцінюють свої можливості. Відпочивати та розважаючись можна як у природному так і штучному середовищі.
2. Активне, змістовне дозвілля потребує певних потреб і здібностей людей. Опиратися на творчі види дозвіллевих занять, на забезпечення прямої участі в них кожної окремої людини головний шлях формування в ній особистісних якостей, які сприятимуть змістовному й активному проведенню дозвілля.
3. Рекреаційна зона передбачає залучення як місцевих жителів різних соціальних груп так і подорожуючих "приїжджих гостей" до участі у різноманітних мистецько-розважальних етнографічних культурно-історичних театралізованих заходах.

Таким чином, розвиток рекреаційної зони навколо великих міст має поєднувати в собі багато аспектів та заходів щодо її реалізації. Перш за все потрібно оцінити природні ресурси для використання у туристсько-рекреаційній діяльності, зрозуміти стійкість території до рекреаційних навантажень, оцінити інфраструктуру, визначити потужність підприємств транспорту, побутового обслуговування, розважальних об'єктів і заходів. Він також розкриє нові можливості для розробки проектів, які сприятимуть задоволенню різноманітних потреб відпочиваючих.

Список використаних джерел:

1. ДБН В.2.2-12:2019 Планування та забудова територій. – Чинні від 2019-10-01. – К. : Мінрегіон України, 2019. – 185 с.

2. Чемакіна, О. В. Інженерний благоустрій населених міст: навч. посіб. / О. В. Чемакіна, Г. М. Агеєва. – К.: НАУ, 2017. – 168 с.

3. Ковальчук, І. П. Актуальність та методичні засади дослідження ярів і формування їх кадастру / І. П. Ковальчук, Т. О. Євсюков // Геодезія, картографія і аерофотознімання. – 2013. – Вип. 77. – С. 13-19.

4. Turia Gardens. – URL: <https://www.visitvalencia.com/en/what-to-see-valencia/turia-gardens>